

Datum
2020-11-27
Vår referens
Erik Kytömäki
Utredningssekreterare
erik.kytomaki@malmo.se

Tjänsteskrivelse

Remiss från Utbildningsdepartementet - Tidsbegränsad lösning för att säkerställa tillgång till skolinformation GRF-2020-34109

Sammanfattning

Kommunstyrelsen har gett grundskolenämnden tillfälle att yttra sig om en remiss från Utbildningsdepartementet, promemorian *Tidsbegränsad lösning för att säkerställa tillgång till skolinformation* (U2020/05409). Utbildningsdepartementet föreslår att införa ett tidsbegränsat tillägg i offentlighets- och sekretesslagen OSL med sekretessbrytande bestämmelser som ska möjliggöra att statliga myndigheter, kommuner och allmänheten kan ta del av uppgifter om fristående skolor som i och med ny rättspraxis bedömts vara skyddade av sekretess. Tillägget föreslås börja gälla från och med 1 juli 2021 till och med 1 juli 2023 då en mer långsiktig lösning ska var utredd och redo att implementeras.

Grundskoleförvaltningen ställer sig positiv till Utbildningsdepartementets förslag.

Förslag till beslut

Grundskolenämnden föreslås besluta

1. Grundskolenämnden godkänner grundskoleförvaltningens förslag till yttrande och skickar det till kommunstyrelsen.
2. Grundskolenämnden förklarar paragrafen omedelbart justerad.

Beslutsunderlag

- Promemorian Tidsbegränsad lösning för att säkerställa tillgång till skolinformation
- G-Tjänsteskrivelse GRNAU 201204 Remiss från Utbildningsdepartementet - Tidsbegränsad lösning för att säkerställa tillgång till skolinformation
- Förslag till yttrande GRNAU 201204 Remiss från Utbildningsdepartementet - Tidsbegränsad lösning för att säkerställa tillgång till skolinformation

Beslutsplanering

Grundskolenämndens arbetsutskott 2020-12-04
Grundskolenämnden 2020-12-18

Beslutet skickas till

Kommunstyrelsen

Ärendet

Bakgrund

Information inom skolområdet har tidigare utgått från att de uppgifter som inhämtas för att framställa statistik och som är offentliga även har kunnat användas för andra ändamål.

Uppgifterna har exempelvis utgjort underlag för statsbidrag, publicering av information till allmänheten och underlag för kommunernas resursfördelning. Statistiska centralbyrån (SCB) är den myndighet som samlar in informationen och har i en översyn av sin sekretesspolicy gjort en ny bedömning kring vilka insamlade uppgifter som kan föras vidare till andra myndigheter och allmänheten. Enligt 24 kap. 8 § OSL (2009:400) gäller sekretess i sådan särskild verksamhet hos en myndighet som avser framställning av statistik för uppgift som avser en enskilds personliga eller ekonomiska förhållanden och som kan hänföras till den enskilde. Med särskild verksamhet menas de enheter eller avdelningar som arbetar med att samla in och framställa statistik, och dessa får alltså inte föra uppgifterna vidare till andra delar av den egna myndigheten eller till andra myndigheter om uppgifterna avser personliga eller ekonomiska förhållanden som kan hänföras till den enskilda.

Den nya bedömningen innebär att uppgifter om elevers socioekonomiska bakgrund är en del av enskilda huvudmäns ekonomiska förhållanden och därmed omfattas av sekretessen. Samma bedömning har även gjorts av kammarrätten i Göteborg i tre prövade fall.¹ Det kan i sammanhanget förtydligas att uppgifterna som tidigare lämnats ut har framställts på aggregerad nivå och därmed inte kunnat hänföras till enskilda elever, vårdnadshavare eller persona.

Den nya rättspraxisen innebär att uppgifter om de enskilda huvudmännens personliga och ekonomiska förhållanden inte längre kan lämnas till Skolverket, kommunerna eller publiceras för allmänheten. Skolverket beslutade med anledning av detta, och med motivering om lika villkor, att den 1 september 2020 att stänga sina databaser med uppgifter på förskole- och skolenhetsnivå både vad gäller uppgifterna som omfattar fristående och kommunala huvudmän. Efter ett nytt ställningstagande 8 oktober 2020 återpublicerades uppgifter som tagits fram innan 1 september 2020, men med anledning av den nya praxisen kan ingen ny statistik publiceras.

Den 8 oktober 2020 beslutade regeringen om en ny förordning att upprätta ett skolenhetsregister som inte består av uppgifter som inhämtats till en särskild verksamhet som avser framställning av statistik, detta för att uppgifterna ska kunna göras tillgängliga för andra myndigheter och allmänheten. I egenskap av remissinstans tillstyrkte grundskolenämnden vid sitt sammanträde den 23 september 2020 förslaget. Uppgifterna i skolenhetsregistret är dock av basal karaktär och innefattar inte uppgifter om exempelvis elevers socioekonomiska bakgrund, varför Utbildningsdepartementet bedömer förslagen i den aktuella promemorian vara nödvändiga att införa.

Utbildningsdepartementets förslag

Den föreslagna ändringen innebär ett tillägg i 24 kap. OSL som anger sekretessbrytande bestämmelser, vilka gör att uppgifter om en enskild huvudman inom skolväsendet som avser dennes identitet eller ekonomiska förhållanden kan lämnas till Skolverket om uppgiften behövs i myndighetens verksamhet med:

¹ Dom den 16 december 2019 i mål 6267-19, den 28 februari 2020 i mål 6599-19 och den 18 maj 2020 i mål 7032-19.

1. Nationell uppföljning och utvärdering.
2. Nationella studier om måluppfyllelse.
3. Internationella studier om skolväsendet.
4. Stöd till skolutveckling.
5. Hantering av statliga stöd och bidrag.
6. Det nationella informationssystemet för skolväsendet.
7. Redovisning och publicering av andra uppgifter om skolväsendet än vad som ingår i den officiella statistiken eller som följer av 1-6.

Därtill innebär förslaget att sekretessen inte hindrar att uppgifter om en enskild huvudmans identitet eller ekonomiska förhållanden lämnas till en kommun, om uppgiften behövs för att kommunen ska kunna fullgöra sin skyldighet att fördela resurser till utbildning inom skolväsendet efter barns och elevers olika förutsättningar och behov.

Utbildningsdepartementet anser att förslaget ska träda i kraft snarast möjligt och bedömer att detta kan ske den 1 juli 2021. Vidare föreslås den tillfälliga lagstiftningen gälla till och med den 1 juli 2023 då regeringen bedömer att en mer långsiktig utredning ska vara utredd och färdig att implementeras.

Bedömning

De uppgifter som efter de nya rättsliga ställningstagandena bedömts skyddas av sekretess har tidigare använts av Skolverket i flera syften. Dels för att genomföra studier, följa upp och utvärdera skolväsendet och för att ge stöd till huvudmännen i sin skolutveckling. Men även för att hantera statliga stöd och bidrag. Uppgifterna har även varit tillgängliga för allmänheten, framför allt för att elever och vårdnadshavare ska kunna göra välgrundade skolval. Kommunerna har använt uppgifterna för att kunna fullfölja sin skyldighet att fördela resurser utifrån elevers förutsättningar och behov. Utbildningsdepartementet bedömer därför att det finns ett starkt behov av att uppgifterna åter görs tillgängliga, grundskoleförvaltningen delar helt den uppfattningen.

Vidare håller grundskoleförvaltningen med om att de nya bestämmelserna bör införas snarast möjligt, samt att en mer långsiktig lösning bör utredas och implementeras då den tillfälliga lösningen upphör. Grundskoleförvaltningen bedömer det dock viktigt att det finns en långsiktig lösning färdig att införas då det aktuella tillfälliga förslaget upphör, detta för att undvika ett glapp i informationsförsörjningen såsom nu uppstått.

Grundskoleförvaltningen uppfattar att förslagen i promemorian främst riktar sig mot att säkerställa Skolverkets tillgång till statistik, och i mindre utsträckning beaktat hur kommunerna påverkas av den nya tolkningen. Därför vill grundskoleförvaltningen framhålla vikten av att även påverkan på kommunernas verksamheter tas i beaktande i den mer omfattande utredning som föreslås genomföras. Exempelvis begränsas kommunernas möjlighet att ha särskilda enheter som enbart arbetar med insamling och framställning av statistik då dessa på grund av sekretessen inte längre har möjligheten att föra information om enskilda huvudmäns personliga och ekonomiska förhållanden, som insamlats genom exempelvis enkäter eller beställningar från SCB, vidare till övriga delar av kommunen. Detta påverkar kommunernas möjlighet att självständigt organisera sig på det sätt kommunen uppfattar vara ändamålsenligt, och i förlängningen inskränks det kommunala självstyret.

Utbildningsdepartementet bedömer inte att förslagen står i strid med EU-förordningen om den

europiska statistiken. Vidare bedöms den personuppgiftsbehandling som förslaget innebär skulle vara proportionerlig utifrån dataskyddsförordningen. Grundskoleförvaltningen delar bedömningarna.

Förslagen i promemorian bedöms av Utbildningsdepartementet inte innebära utökade uppdrag för kommunerna och därmed inte heller några ekonomiska konsekvenser, vilket grundskoleförvaltningen ser som positivt. Promemorian tar vidare upp att eventuella nya uppdrag för kommunerna ska följa den kommunala finansieringsprincipen och följas av statlig finansiering, vilket grundskoleförvaltningen instämmer i. En sådan situation skulle exempelvis kunna uppstå om en mer långsiktig lösning skulle innebära att kommunerna behöver inhämta samtycke från de fristående huvudmännen i samband med informationsinhämtning, vilket ökar den administrativa bördan och därmed även får negativa ekonomiska konsekvenser för kommunerna.

Sammanfattningsvis ser grundskoleförvaltningen positivt på promemorians förslag och föreslår grundskolenämnden att tillstyrka förslagen.

Ansvariga

Anette Enhav Avdelningschef

Anders Malmquist Förvaltningschef